

ପ୍ଲାସିଡୋ ପ୍ରାନସିସ୍କୋ ପିଣ୍ଟୋ (ମୃତ) ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ଜୋସ୍ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍କୋ ପିଣ୍ଟୋ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

(ଦେଖାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1491/2007)

30, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2021

[ହେମନ୍ତ ଗୁପ୍ତା ଏବଂ ଭି. ରାମସୁବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟନ, ନ୍ୟାୟମୁର୍ତ୍ତିସ୍ବୟ]

ଚୁକ୍ତି ଆଇନ, 1872-ଧାରା 25-ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ତାଙ୍କ ସାନ ଭାଇ-ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 (ପ୍ରତିବାଦି ସଂଖ୍ୟା 1) ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ-(ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 2)ଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦଖଲ ଏବଂ ହିସାବ ପାଇଁ ମାମଲା ଦାଏର କରି ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ ଯେ, ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କ ଦେୟ ରାଶି ପଇଠ କରିବା ପରେ ସେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ମାମଲାଭୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି କିଣିଥିଲେ-ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବିକ୍ରୟକୁ ସ୍ଵୀକାର କରାଯାଇନଥିଲା ଏବଂ ସେମାନେ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲକୁ ଶୂନ୍ୟ ଏବଂ ଅବୈଧ ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଏକ ମାମଲା ଦାଏର କରିଥିଲେ-ବିଚାରଣ ଅଦାଲତ ଆପିଲକାରୀଙ୍କ ମାମଲାକୁ ଡିକ୍ରି ପ୍ରଦାନ କରି ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ମାମଲା ଖାରଜ କରିଥିଲେ-ପ୍ରଥମ ଆପିଲୀୟ ଅଦାଲତ ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଏର ଆପିଲଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ-ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି କରାଗଲା-ଆପିଲ ପରେ, ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା: ଧାରା 25 ଅନୁଯାୟୀ, ନିକଟ ସମ୍ପର୍କରେ ଥିବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାକୃତିକ ସ୍ନେହ ଏବଂ ଭଲପାଇବାର କାରଣରୁ ହୋଇଥିବା ପଞ୍ଜୀକୃତ ବିକ୍ରୟ, ଯଦିଓ ତାହା ବିନା ପ୍ରତିଫଳରେ ହୋଇଥାଏ, ଶୂନ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ-ପକ୍ଷମାନେ ନିକଟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଅଟନ୍ତି, ତେଣୁ, ଯଦି ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ବଡ଼ ଭାଇ ଭାବେ ସାନ ଭାଇଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ, ଯିଏ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପିତାମାତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ନିଲାମ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିଲେ, ଏବଂ ତାଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କୁ ରଣ ପରିଶୋଧ କରି ଏକ ନାମମାତ୍ର ବିକ୍ରୟ ପ୍ରତିଫଳ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଏହାକୁ ବିନା ପ୍ରତିଫଳର ବିକ୍ରୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ-ଅଧିକତ୍ର, ଥରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ତାଙ୍କ ରଣଗୁଡ଼ିକ ପରିଶୋଧ କରାଯାଇଥିବାର ସ୍ଵୀକାର କରିଥିଲେ, ସାଧାରଣ ସରକାରୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କ୍ରମରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ସଠିକ୍‌ତାର ଅନୁମାନ ବହନ କରେ-ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 କୌଶଳପୂର୍ବକ

ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲର କାର୍ଯ୍ୟାଦ୍ଵୟନ ସ୍ଵୀକାର କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଯେଉଁ ଦଲିଲରେ ତାଙ୍କ ନିଆଯାଇଥିବା ଦସ୍ତଖତର ପ୍ରକୃତି ବିଷୟରେ ସେ ଅଜ୍ଞ ଥିଲେ-ତଥ୍ୟ ଆଧାରରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ, ଏପରି ଅଜ୍ଞାନତା ଭୁଲ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ/ପ୍ରତାରଣାର ଏକ ଉଦାହରଣ ନୁହେଁ- ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 କ୍ ଦ୍ଵାରା ଦାଏର ମାମଲାରେ ବିଚାରଣ ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପାରିତ ଡିକ୍ରି ପୁନଃସ୍ଥାପିତ ହେଲା-ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଏର ମାମଲା ଖାରଜ ହେଲା-ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅଧିନିୟମ, 1872-ଧାରା 92-ଦେଖାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, 1908-ଦଲିଲ ଏବଂ ଦସ୍ତାବିଜ- ପ୍ରତାରଣା ।

ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅଧିନିୟମ 1872-ଧାରା 92 & ପ୍ରାବଧାନ (1)-ପରିସର-ଆଲୋଚନା ।

ଦେଖାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908:

ଆଦେଶ VI, ଆଇନ 2-ପ୍ରାର୍ଥନା-ନିର୍ଣ୍ଣୟ: ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବେଦନରେ, ଆବେଦନ ପକ୍ଷ ଯେଉଁ ମୌଳିକ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ରହିବା ଉଚିତ, କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଯେଉଁ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଏ ତାହା ନୁହେଁ ।

ଆଦେଶ VI, ଆଇନ 4- ନିର୍ଣ୍ଣୟ: ଯଦି କୌଣସି ପକ୍ଷ କୌଣସି ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନ, ଠକେଇ କିମ୍ବା ଅନୁଚିତ ପ୍ରଭାବ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ତେବେ ସେହି ପକ୍ଷ ତାହାର ଆବେଦନରେ ବିବରଣୀ ଚାରିଖ ଏବଂ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବ ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ ଯେ: 1.1 ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ (Ex. P/ 1)ରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା ଯେ ମାମଲା ଅଧୀନ ସମ୍ପତ୍ତିଟି 3,000/- ଟଙ୍କାରେ ବିକ୍ରୟ କରାଯାଇଥିଲା । ତୁଚ୍ଛି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 25 ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପ୍ରତିଫଳ ବିନା କୌଣସି ତୁଚ୍ଛି ଅବୈଧ, କିନ୍ତୁ ଯଦି ପରସ୍ପର ନିକଟ ସମ୍ପର୍କରେ ଥିବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଵାଭାବିକ ସ୍ନେହ ଓ ମମତାର କାରଣରୁ କୌଣସି ଦଲିଲ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୁଏ, ତେବେ ଏପରି ତୁଚ୍ଛି ଅବୈଧ ନୁହେଁ । ପକ୍ଷମାନେ ନିକଟ ସମ୍ପର୍କୀୟ, ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ବଡ଼ ଭାଇ ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପିତାମାତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ନିଲାମ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ତାଙ୍କ ସାନ ଭାଇଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ବିକ୍ରୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଏପରିକି ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ସାକ୍ଷୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଵୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ ଭୋଲ ପିଟି ଘୋଷଣା କରି ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଦାଲତୀ ନିଲାମ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଯଦି ବଡ଼ ଭାଇ ସାନ ଭାଇଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟକୁ ଆସି, ତାଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କ ରଣ ପରିଶୋଧ

କରି ଏବଂ ନାମମାତ୍ର ବିକ୍ରୟ ପ୍ରତିଫଳ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଏକ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥିଲେ, ତେବେ ଏହାକୁ ପ୍ରତିଫଳ ବିନା ବିକ୍ରୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କ ରଣ ପରିଶୋଧ କରିବା ପାଇଁ ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 12,000/- ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଥରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ତାଙ୍କ ରଣ ପରିଶୋଧ କରିଥିବାର ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ, ସାଧାରଣ ସରକାରୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନର ସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲଟି ସଠିକ୍ତାର ଅନୁମାନ ବହନ କରେ, ଯାହାକୁ କେବଳ ଏହି ମିଥ୍ୟା ଅଜ୍ଞତାର ଆଧାରରେ ଅବୈଧ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ନଜାଣିଥିବା କାଗଜପତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ନିଆଯାଇଥିଲା ।

ବେଲାଟି (ମୃତ)-ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବନାମ ପାକୀରନ (2009) 12 SCC 95:[2009] 4 SCR 823-ନିର୍ଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥିଲା ।

1.2 ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଦାବି ହେଉଛି ଯେ, ଯେଉଁ ଦଲିଲ ଉପରେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାକ୍ଷର ନିଆଯାଇଥିଲା, ସେହି ଦଲିଲର ପ୍ରକୃତି ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ଅଜ୍ଞ ଥିଲେ । ଏପରି ଅଜ୍ଞତା ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାର ତଥ୍ୟରେ ଭୁଲ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କିମ୍ବା ପ୍ରତାରଣାର ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନୁହେଁ, ଯାହା ଉପ-ନିବନ୍ଧକଙ୍କ ନିକଟରେ ସମ୍ପାଦିତ ଏବଂ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲକୁ ଅବୈଧ କରିଦେବ । ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ ଉପ-ନିବନ୍ଧକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଇଥିଲେ, ମହାନଗର ସୌଧ ବାହାରେ ଥରେ ଏବଂ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଥିଲେ, ଯାହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ସେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଭାବେ ଏପରି କହିନଥିଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସିପୂର୍ବକ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲର ସମ୍ପାଦନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି । ନିମ୍ନ ଅଦାଲତମାନଙ୍କର ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯେ ଦଲିଲଟି ପ୍ରତିଫଳ ବିନା ଥିଲା କିମ୍ବା ଅଭିଯୋଗପତ୍ରରେ ପ୍ରତିଫଳର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନଥିଲା କିମ୍ବା ଅବେଦନକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କୁ ରଣ ପରିଶୋଧ କରିଥିଲେ, ଏହା ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲକୁ ଅବୈଧ କରିବ ନାହିଁ । ଦେଖାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908 ର ଆଦେଶ VI ଆଇନ 2 ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାର୍ଥନାରେ, କେବଳ ସେହି ସାମଗ୍ରୀକ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆକାରରେ ବିବରଣୀ ରହିବା ଉଚିତ ଯାହା ଉପରେ ଆବେଦନ କରୁଥିବା ପକ୍ଷ ତାହାର ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରତିରକ୍ଷା, ଯେପରି ମାମଲା ହୋଇପାରେ, ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାର କରେ, କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରମାଣିତ ହେବାକୁ ଥାଏ ତାହା ନୁହେଁ । ଅବେଦନକାରୀ

ସଂଖ୍ୟା 1 ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଛନ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରତିଫଳ ଭାବେ 3,000/- ପ୍ରଦାନର ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି । ଏପରି ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ପ୍ରମାଣ ଅବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗପତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନଥିଲା । ଆହୁରି, ସଂହିତାର ଆଦେଶ VI ଆଇନ 4 ଅନୁଯାୟୀ, ସମସ୍ତ ମାମଲାରେ ଯେଉଁଥିରେ ଆବେଦନ କରୁଥିବା ପକ୍ଷ କୌଣସି ଭୁଲ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ, ପ୍ରତାରଣା, କିମ୍ବା ଅନୁଚିତ ପ୍ରଭାବ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ସେହି ପକ୍ଷ ପୂର୍ତ୍ତିରେ ତାରିଖ ଏବଂ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସହିତ ବିବରଣୀ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବ । ଲିଖିତ ବିବୃତି କିମ୍ବା ଅଭିଯୋଗପତ୍ରରୁ ନିଆଯାଇଥିବା ଅଂଶ ଦର୍ଶାଏ ନାହିଁ ଯେ ଭୁଲ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ କିମ୍ବା ପ୍ରତାରଣା ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ପୂର୍ତ୍ତି ରହିଛି । ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତାରଣା କିମ୍ବା ଭୁଲ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵର କୌଣସି ଘଟଣାର ସୂଚକ ନୁହେଁ । ନିମ୍ନ ଅଦାଲତମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଲିପିବଦ୍ଧ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯେ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲଟି ପ୍ରତାରଣା କିମ୍ବା ଭୁଲ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵର ଫଳ ଥିଲା, ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବଜାୟ ରହିପାରିବ ନାହିଁ ।

1.3 ଏକ ଲିଖିତ ରୁକ୍ତିର ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣକୁ ବାଦ ଦିଆଯାଏ, ଯେତେବେଳେ ଦଲିଲଟି ଏକ ଛଦ୍ମ ଲେଣଦେଣ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ । ଏକ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅର୍ଥାତ୍ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଏହାକୁ ଏକ ଦଲିଲର ରୂପରେ ଲିଖିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ, ଏହାର ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ବିରୋଧ କରିବା, ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା, ଯୋଗ କରିବା କିମ୍ବା କମାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି ମୌଖିକ ରୁକ୍ତି କିମ୍ବା ବିବୃତିର ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ନାହିଁ । ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 92 ର ପରବ୍ରୁତ (1) ହେଉଛି ଏପରି ତଥ୍ୟର ପ୍ରମାଣ ଯାହା କୌଣସି ଦଲିଲକୁ ଅବୈଧ କରିଦେବ, ଯଥା ଠକେଇ, ଭୟଭୀତ କରିବା, ବେଆଇନ, ଯଥାବିଧି ସମ୍ପାଦନର ଅଭାବ, କୌଣସି ରୁକ୍ତିକାରୀ ପକ୍ଷର କ୍ଷମତାର ଅଭାବ, ପ୍ରତିଫଳର ଅଭାବ କିମ୍ବା ବିଫଳତା, କିମ୍ବା ତଥ୍ୟ କିମ୍ବା ଆଇନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଭୁଲ । ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନରେ ଠକେଇ ହୋଇଥିବା ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ସ୍ଵାଧୀନ ଥିଲେ । ତଥାପି, ବାସ୍ତବରେ, ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ନିଜ ମାମଲାରେ କିମ୍ବା ଅପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଦ୍ଵାରା ଦାଏର ମାମଲାର ଲିଖିତ ବିବୃତିରେ କୌଣସି ଠକେଇର ଅଭିଯୋଗ କରିନାହାନ୍ତି । ଦଲିଲର ପ୍ରକୃତି ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିନଥିବାର ଭଣ୍ଡାମିକୁ ଠକେଇର ଏକ ଉଦାହରଣ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଠକେଇର କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ କିମ୍ବା ପ୍ରମାଣ ନଥିବା ପରିସ୍ଥିତିରେ, ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ସେହି ଲିଖିତ ଦଲିଲରେ ବାଧ୍ୟ, ଯାହା ଉପରେ ସେ ନିଜର ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସ୍ଵାକ୍ଷର ସ୍ଵୀକାର କରିଥିଲେ । ଏପରି କୌଣସି ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ ଯାହା ଠକେଇ, ଭୟଭୀତ କରିବା, ବେଆଇନ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଫଳର ବିଫଳତା ପ୍ରମାଣ କରିପାରିବ, ଯାହା ଦ୍ଵାରା

ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲକୁ ବିବାଦ କରିବା ପାଇଁ ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ ଅନୁମତି ମିଳିପାରିବ । ବିଶେଷ ଦେଖାନୀ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 55/77/ ରେ ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପାରିତ ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରି ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ । ବିଶେଷ ଦେଖାନୀ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 71/80/ । ଖାରଜ କରାଗଲା ।

*ଶ୍ରୀମତି. ଗଙ୍ଗାବାଇ, ରାମବିଲାସ ଗିଲ୍ଲା ବନାମ ଶ୍ରୀମତୀ ଛାବୁବାଇ ସ୍ଵାମୀ- ପୁଖରାଜଜୀ
ଗାନ୍ଧୀ (1982) 1 SCC 4: [1982] 1 SCR 1176; ରୂପ କୁମାର ବନାମ ମୋହନ ଥେଡନ
(2003) 6 SCC 595 [2003] 3 SCR 292- ପାର୍ଥକ୍ୟ କରାଗଲା ।*

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଇନ ସନ୍ଦର୍ଭ

[2009] 4 SCR	ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା	ଅନୁଛେଦ 17
[1982] 1 SCR 1176	ପାର୍ଥକ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା	ଅନୁଛେଦ 24
[2003] 3 SCR 292	ପାର୍ଥକ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା	ଅନୁଛେଦ 24

ଦେଖାନୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା : ଦେଖାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1491/2007 ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 168 ଏବଂ 139/2005 ରେ ଗୋଆସ୍ଥିତ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର 16.08.2006 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକୃତ ସୁଗ୍ରୀ ବିନ୍ଦୁ ଚମଟା, ଧୁବ ଚମଟା ।

ବରିଷ୍ଠ ଅଧିକୃତ ଧୁବ ମେହେଟା, ଯଶରାଜ ସିଂ ଦେଓରା, ସୁଗ୍ରୀ ସୋନାଲ ମାଣଙ୍କର, ସୁଗ୍ରୀ ପ୍ରକୃତି ରୟ ଅଧିକୃତାଗଣ ଉତ୍ତରଦାତା ମେସର୍ସ ମିଟର ଆଣ୍ଡ ମିଟର କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ହେମନ୍ତ ଗୁପ୍ତା,

1. ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ପ୍ରଥମ ଅପିଲୀୟ ଅଦାଲତଙ୍କ 6.7.2005 ତାରିଖର ରାୟ ଓ ଡିକ୍ରି, ଯାହାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ 16.8.2006 ତାରିଖରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଆବେଦନରେ ବହାଲ ରଖୁଥିଲେ ଏଥିରେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଏହି ଅଦାଲତ ସମ୍ମୁଖରେ ଅପିଲ୍ କରିଛନ୍ତି ।

2. ବାଦୀ ତାଙ୍କ ସାନଭାଇ-ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 (ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1)ଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦଖଲ ଏବଂ ହିସାବ ପାଇଁ ଏକ ମକଦ୍ଦମା¹ (ବିଶେଷ ଦେଖାନୀ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 55/77/I) ରୁଦ୍ଧ କରିଥିଲେ, ଯିଏ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ମାତାପିତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା 10.5.1957 ତାରିଖରେ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଦାନପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଶ୍ନୋକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଦକ୍ଷିଣ ଅଂଶ ପାଇଥିଲେ । ସେହି ଦାନପତ୍ର ଦ୍ଵାରା ଉତ୍ତର ଅଂଶଟି ମାମଲାକାରୀଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିଲା ।

3. ବାଦୀ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ସହିତ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1- ଜୋସେ ପ୍ରାନ୍ସିସ୍କୋ ପିଣ୍ଟୋ 1962 ମସିହାରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଆଯାଇଥିବା ରଣଗୁଡ଼ିକୁ ସମୟମତେ ପରିଶୋଧ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେବାରୁ ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସମ୍ପତ୍ତି ବାଦୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ କରିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ, ବାଦୀ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କର ଦେୟ ପରିଶୋଧ କରି, ସେମାନଙ୍କର ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ, ପଞ୍ଜୀକୃତ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କଠାରୁ ସମ୍ପତ୍ତିର ଦକ୍ଷିଣ ଅଂଶ କ୍ରୟ କରିଥିଲେ । ବାଦୀ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇ ଭାବେ, ତାଙ୍କ କନିଷ୍ଠ ଭାଇଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଘରେ ରହିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଅନ୍ୟ ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଉଡ଼ା ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲେ । ବାଦୀ 10.5.1977 ତାରିଖରେ ପ୍ରଥମ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ “ ପେଣ୍ଡା” ନାମରେ ପରିଚିତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଦକ୍ଷିଣ ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 14.9.1970 ତାରିଖରେ ସମ୍ପାଦିତ ଏବଂ 23.9.1970 ତାରିଖରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଦାବି କରାଯାଇଛି ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 3 ରୁ 9 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ପରିସରରେ ଥିବା ଛଅଟି ଉଡ଼ା ଘରର ଉଡ଼ାଟିଆ ଭାବେ ପରିସରଗୁଡ଼ିକୁ ଦଖଲ କରି ରହିଛନ୍ତି ।

4. ବାଦୀ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 2ଙ୍କ ଠାରୁ ମାମଲାଭୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ପରେ, ଉକ୍ତ ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ତାହା ଉପରେ ଅନେକ ଦେୟ ଏବଂ ଦାବି ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ଏବଂ ଜଣେ ରଣଦାତାଙ୍କ ପ୍ରୟାସରେ ଏହାର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନିଲାମ-ବିକ୍ରୟକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ବାଦୀ ସେହି ସମସ୍ତ ଦାବି ଏବଂ ଦେୟ ପରିଶୋଧ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଫଳରେ ମାମଲାଭୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିଥିଲେ, ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1, 14.9.1970 ତାରିଖରେ ବାଦୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ନିଷ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ । ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଶେଷ ହେବା ପରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ସମ୍ପତ୍ତି ଖାଲି

¹ ଏହାପରେ ‘ପ୍ରଥମ ମକଦ୍ଦମା’ ଭାବରେ ସୂଚିତ

କରିନଥିବାରୁ, 6.11.1976 ତାରିଖରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ଡାକ ଯୋଗେ ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପଠାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ତାଙ୍କୁ ମାମଲାଭୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 3 ରୁ 9ଙ୍କଠାରୁ ଉଡ଼ା ଆଦାୟ କରିବା ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2ଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା ଘରର ଖାଲି ଦଖଲ ପାଇବା ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2ଙ୍କୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 3 ରୁ 9ଙ୍କଠାରୁ ଉଡ଼ା ବାବଦରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ଅର୍ଥର ହିସାବ ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇଥିଲା । 11.8.1977 ତାରିଖରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତିରେ, ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2 ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ଦାବି କରିଛନ୍ତି:

" 2. ଅଭିଯୋଗପତ୍ରର ଅନୁକ୍ଷେପ 2 ସନ୍ଦର୍ଭରେ, ଏହି ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ଦାଖଲ କରୁଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ବାଦୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ କରିଥିବା କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ସେମାନେ ଅବଗତ ନୁହଁନ୍ତି । ତଥାପି ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ସ୍ମରଣ କରୁଛନ୍ତି ଯେ ମାର୍ଗାଓର ଉପ-ନିବନ୍ଧକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ବାଦୀ ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ଦଲିଲ ଦେଖାଇଥିଲେ, ଯାହାକୁ 12000/- ଟଙ୍କା ରାଶି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ ଦଲିଲ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ସେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବାଦୀ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2ଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ନେବାରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲେ, ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ନାମ ଲେଖିବା ବ୍ୟତୀତ ପଢ଼ିବା କିମ୍ବା ଲେଖିବା ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭିଯୋଗପତ୍ରର ଅନୁକ୍ଷେପ 2ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ବାଦୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ କରିଥିବାକୁ ଏହି ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି । "

5. ଅନ୍ୟ ଏକ ମାମଲା, ଅର୍ଥାତ୍, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦେଖାନୀ ମକଦ୍ଦମା ସଂଖ୍ୟା 71/80/1², ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 1.7.1980 ତାରିଖରେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ, ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ସହିତ, ଏହି ଆଧାରରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେମାନେ କେବେବି ମାମଲାଭୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଦକ୍ଷିଣ ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ତାହା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରଖିନଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦାବି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେମାନେ କେବେବି ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କୌଣସି ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ନିଷ୍ପାଦନ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟର

² ଏହାପରେ 'ଦ୍ୱିତୀୟ ମକଦ୍ଦମା' ଭାବରେ ସୂଚିତ

ପ୍ରତିଫଳ ସ୍ଵରୂପ କୌଣସି ରାଶି ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ଏହା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଦାବି କରାଯାଇଥିଲା:

" 13. ମକଦ୍ଦମାକାରୀମାନେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ମକଦ୍ଦମା ସମ୍ପର୍କିତ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ କେବେବି ସମ୍ପାଦନ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ପଞ୍ଜୀକରଣ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନେ କେବେବି ମାର୍ଗାଓର ଉପ-ନିବନ୍ଧକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଇନଥିଲେ । ତଥାପି, 1970 ମସିହାରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ମକଦ୍ଦମାକାରୀମାନଙ୍କୁ ମାର୍ଗାଓର ଉପ-ନିବନ୍ଧକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ନେଇଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ମକଦ୍ଦମାକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା 12000/- (କେବଳ ବାର ହଜାର ଟଙ୍କା) ରଣ ରାଶି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ ଦଲିଲ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥିବା ଷ୍ଟାମ୍ପ ପେପରରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ଵାକ୍ଷର କରିବାକୁ କହିଥିଲେ । "ସେ ଆହୁରି ସ୍ପଷ୍ଟ କଲେ ଯେ, ମକଦ୍ଦମାକାରୀମାନଙ୍କର ରଣଦାତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାଶି ସମ୍ପର୍କରେ ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କଠାରୁ ଲିଖିତ ଭାବେ ନେବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସେହି ରାଶି ଅଭିଯୋଗକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ତାଙ୍କୁ ଦେୟ ଥିଲା । ଷ୍ଟାମ୍ପ ଉପରେ ଥିବା ଲେଖା ରୋମାନ୍ ଲିପିରେ ଥିଲା ଏବଂ ଭାଷାଟି ମକଦ୍ଦମାକାରୀମାନଙ୍କୁ ଜଣା ନଥିଲା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ ଏହା ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ ଭାଷାରେ ଅଛି

6. ପ୍ରଥମ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିଚାରକୁ ଯାଇଥିଲେ:

(i) ବାଦୀ ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି କି ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2 ବାଦୀଙ୍କୁ ନାଭେଲିମ୍ରେ ଅବସ୍ଥିତ ଏବଂ ମାମଲା ଆବେଦନର ଅନୁଛେଦ 2ରେ ଚିହ୍ନିତ ସମ୍ପତ୍ତି ପେଡାର ଦକ୍ଷିଣ ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ ବିକ୍ରୟ କରିଥିଲେ?

(ii) ବାଦୀ ପ୍ରମାଣ କରନ୍ତି କି ସେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2ଙ୍କୁ କୌଣସି ଦେୟ ବିନା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଘରର ଅନୁରୂପ ଅଂଶରେ ରହିବା ଜାରି ରଖିବେ?

(iii) 5 ବର୍ଷ ବିତିଯିବା ପରେ ମକଦ୍ଦମା ପରିସରକୁ ଆମ୍ ସମର୍ପଣ କରିବା କରିବା ପାଇଁ ସେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ବୋଲି ବାଦୀ ପ୍ରମାଣ କରନ୍ତି କି?

(iv) ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2 ପ୍ରମାଣ କରନ୍ତି କି ଯେ ବିକ୍ରି ଦଲିଲ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଜାଲିଆତି ଦ୍ଵାରା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା?

(v) କେଉଁ ଆଶ୍ୱସ୍ତି, କେଉଁ ଆଦେଶ?

(vi) ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି କି ମକଦ୍ଦମାରେ କମ୍ ମୂଲ୍ୟାୟନ କରାଯାଇଛି । "

7. ବାଦୀ ନିଜେ PW- 1 ଭାବେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ମକଦ୍ଦମା ଅର୍ଜିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁଯାୟୀ ବୟାନ ଦେଇଥିଲେ । ସିଲଭେଷ୍ଟର କୌଟିନ୍ସ୍ (PW- 2) ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ବାଦୀଙ୍କ ଘର ନିକଟସ୍ଥ ପ୍ରାର୍ଥନାଳୟ ସନ୍ଥୁଖରେ ଥିବା ରାସ୍ତାରେ କିଛି ଭୋଲ ବାଜିଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ଘର ବାଦୀଙ୍କ ଘର ପଛପଟେ ଅବସ୍ଥିତ । କୋର୍ଟ ପିଆଦ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଘର ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଲାମ କରାଯାଇଛି । ଦେବିଦାସ ଚାରୀ (PW- 3) ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ସମାନ ସ୍ଥାନରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ଦେଖିଥିଲେ ।

8. ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 DW- 1 ଭାବେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ମୁଖ୍ୟ ପରୀକ୍ଷଣରେ, ସେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଲେ: " ମୁଁ ବାଦୀଙ୍କୁ ଜାଣେ ଯିଏ ମୋର ଭାଇ । ଘର ସମେତ ମୋକଦ୍ଦମା ଭୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଟି ସମାନ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଛି । ଘରର ମୋର ଅର୍ଦ୍ଧ ଭାଗ ଏବଂ ମୋର ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ କେବେବି କୌଣସି ରଣ ନେଇନାହିଁ, ମୁଁ 12,000/-ଟଙ୍କା ରଣ ନେଇଥିଲି କିନ୍ତୁ ଏହାର ମୋକଦ୍ଦମା ସମ୍ପତ୍ତିରେ ମୋର ଅର୍ଦ୍ଧ ଅଂଶ ଏବଂ ମୋର ଘର ସହିତ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ମୁଁ ନେଇଥିବା 12,000/-ଟଙ୍କା ରଣ ମୋର ଭାଇ (ବାଦୀ) ପରିଶୋଧ କରିଛନ୍ତି । ମୁଁ ମୋର ଭାଇଙ୍କୁ ମୋକଦ୍ଦମାର ରାଶି ପରିଶୋଧ କରିନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଅବସରରେ ବାଦୀ ମୋ ଘରେ ମୋତେ ପଚାରିଥିଲେ ଯେ ମୋ ପକ୍ଷରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ରାଶି କେବେ ପରିଶୋଧ କରିବି । ଯେହେତୁ ମୁଁ ରାଶିଟି ପରିଶୋଧ କରିପାରିନଥିଲି ବାଦୀ ମୋତେ ଏକ ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ କହିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିବ ଯେ ସେ ଦେଇଥିବା ଟଙ୍କା 12,000/- ତାଙ୍କୁ ପରିଶୋଧ କରାଯିବ । ଏହାପରେ ବାଦୀ ମୋତେ ଉକ୍ତ ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ମାର୍ଗାଓ ମହାନଗର ନିକଟରେ ଥିବା ଏକ ହୋଟେଲକୁ ଆସିବାକୁ କହିଥିଲେ । ତିନି ଦିନ ପରେ ବାଦୀ ପୁଣି ଥରେ ମୋ ଘରକୁ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ମୋତେ ମହାନଗର ନିକଟକୁ ଆସିବାକୁ କହିଥିଲେ । ଏହା ସେ ମୋତେ 2: 30ରେ ମୋ ଘରେ କହିଥିଲେ । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ମୁଁ ଏବଂ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଉକ୍ତ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ମହାନଗର ନିକଟକୁ ଆସିଲୁ ।

ମୁଁ ଏବଂ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ମହାନଗର ନିକଟକୁ ଆସିବା ପରେ ସେମାନେ ଷ୍ଟାମ୍ପ କାଗଜ ଗୁଡ଼ିକରେ ମୋର ସହି ଏବଂ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହି ମଧ୍ୟ ନେଲେ । ତଥାପି, ଅଭିଯୋଗକାରୀ ମୋତେ ଏବଂ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଦଲିଲ ଗୁଡ଼ିକରେ ମୋର ଏବଂ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ନେଇଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବୁଝାଇ ନଥିଲେ । ମୁଁ କହୁଛି ଯେ ସେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଉକ୍ତ ଷ୍ଟାମ୍ପ କାଗଜରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଦୁଇଟି କରି ଦସ୍ତଖତ କରିଥିଲେ । ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କରାଯାଇଥିବା ଉକ୍ତ ଦୁଇଟି ଦସ୍ତଖତ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଦସ୍ତଖତ ମହାନଗର ସୌଧ ବାହାରେ ନିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦସ୍ତଖତଟି ମହାନଗର ସୌଧ ଭିତରେ ନିଆଯାଇଥିଲା । ଅଭିଯୋଗକାରୀ ମୋ ଏବଂ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ ହିତୀୟ ସହି ନେବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ, ଆମକୁ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଇନଥିଲା । ମହାନଗର ସୌଧରେ ମୁଁ ଏବଂ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଯାହାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସହି କରିଥିଲୁ, ସେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆମକୁ ଉକ୍ତ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବୁଝାଇ ଦେଇନଥିଲେ । ମୁଁ ଇଂରାଜୀ ପଢ଼ିବା ଏବଂ ଲେଖିବା ଜାଣେ ନାହିଁ, ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି । ମୋ ଦଖଲରେ ଥିବା ଏବଂ ମୋର ମାଲିକାନାରେ ଥିବା ଘରର ଅଧା ଅଂଶ ଏବଂ ମୋର ଜମିକୁ ମୁଁ କାହାକୁ ବିକ୍ରି କରିନାହିଁ । ”

9. ଜେରା ସମୟରେ, ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ସ୍ଵୀକାର କଲେ ଯେ ବାଦୀ ତାଙ୍କର ଦୁଇଟି ରଶ ପରିଶୋଧ କରିଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ରଶ ତାହୋରର ଜୋସେ ମିଜୁଏଲ ପେରେରାଙ୍କର ଥିଲା, ଯାହାର ପରିମାଣ 6,000/- ଟଙ୍କା ଥିଲା । ସେ ଆହୁରି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବାଦୀ ଦେଇଥିବା 12,000/- ଟଙ୍କା ରଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଦଲିଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ସେ ବାଦୀଙ୍କ ସହିତ ଯାଇଥିଲେ । ସେ ଆହୁରି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ଦଲିଲର ବିଷୟବସ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ସେ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ କହିନଥିଲେ । ସେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଉକ୍ତ ଦିନ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ସେ 14.9.1970 ତାରିଖର ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ (Ex.P/ 1) ମାଧ୍ୟମରେ ବାଦୀଙ୍କୁ ସମ୍ପତ୍ତି ବିକ୍ରୟ କରିଥିବା ବିଷୟକୁ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ଵୀକାର କରିଥିଲେ ।

10. DW- 2 ହେଉଛନ୍ତି ଏଡୁଆର୍ଡୋ ପିଣ୍ଟୋ । ଜେରା ସମୟରେ, ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଜଣେ ଶ୍ରୀ ପରେରାଙ୍କ ଠାରୁ ନେଇଥିବା ରଶଟି ବାଦୀ ପରିଶୋଧ କରିଥିଲେ.

ସେ ଆହୁରି ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଗାଈ ଚୋରି କରିବା ଅଭିଯୋଗରେ ବାଦୀ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲା ରୁଜୁ କରିଥିଲେ । ରୋମିଓ ଡି 'କୋଷ୍ଟା (DW- 3) ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ 1970 ମସିହାରେ ମେଳା ଦିନ, ସମ୍ପତ୍ତି ଉଦ୍ଧାର କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟରୁ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଡୋଲ ବଜାଇ ମକଦ୍ଦମା ଅଧୀନ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଆସିଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ, ଆପିଲକାରୀ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ଯେ ସେ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଥିବା ରଣ ପରିଶୋଧ କରିବେ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ମୁକ୍ତ କରାଇବେ । ଜେରା ସମୟରେ, ସେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ଘୋଷଣା ପାଇଁ କୋର୍ଟର କର୍ମଚାରୀମାନେ ଡୋଲ ସହିତ ଆସିଥିବା ବେଳେ ସେ ଆପିଲକାରୀଙ୍କ ଘରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଉପରେ ଥିବା ରଣର ପରିମାଣ ବିଷୟରେ ସେ ଅବଗତ ନଥିଲେ ।

11. ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରଣ ଅଦାଲତ ମତ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଯେ ପ୍ରେରଣ ସଂଖ୍ୟା 2 ଏବଂ 3 ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣ ଯଥାବିଧି ପଞ୍ଜୀକୃତ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ (Ex.P/ 1) କୁ ଖଣ୍ଡନ କରୁନାହିଁ, ଯାହା ବାଦୀଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଥିଲା । ତଥାପି, ଇସ୍ୟୁ ପ୍ରେରଣ ସଂଖ୍ୟା 4 ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଅଦାଲତ ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦେଲେ:

" 12. D.W.1ଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟରୁ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କୁ ଠକିବା ପାଇଁ ବାଦୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କେବେବି କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା କିମ୍ବା କୌଣସି ଚୁକ୍ତିରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରଲୋଭନ ଦିଆଯାଇନାହିଁ । D.W.1ଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟରେ ଯେଉଁ ନୀରବତା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି, ତାହା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଚୁକ୍ତିରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଇଚ୍ଛାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ । ନୀରବ ରହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କହିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହେ କିମ୍ବା ସେ ନୀରବ ରହିଲେ ତାହା କଥା କହିବା ସହ ସମାନ । ତେଣୁ, ଏହି ମାମଲାରେ ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାରା 17ର କୌଣସି ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟ ପୂରଣ କରାଯାଇନାହିଁ । "

12. ଏହିପରି ଭାବରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ପ୍ରମାଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ବିକ୍ରି ଦଲିଲ ଜାଲିଆତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ମକଦ୍ଦମା 24.2.1997 ରେ ଡିକ୍ରି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

13. ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଦ୍ଵିତୀୟ ମାମଲାଟି 14.9.1970 ତାରିଖର ପଞ୍ଜୀକୃତ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲକୁ ଶୂନ୍ୟ ଏବଂ ଅବୈଧ ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ଥିଲା । ଉକ୍ତ ମାମଲାରେ, ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ସେମାନେ କୌଣସି ପ୍ରତିଫଳ ପାଇନଥିଲେ । ଦ୍ଵିତୀୟ ମାମଲାଟି 16.1.2001 ରେ ଖାରଜ ହୋଇଥିଲା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରଣ ସହିତ, ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ମାମଲାଟିପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟର ନୀତି ଦ୍ଵାରା ଆବଦ୍ଧ ଅଟେ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲଟି ବୈଧ ଅଟେ । "

14. ଏଠାରେ ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ପ୍ରଥମ ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟ ମାମଲାରେ ପାରିତ ରାୟ ଓ ଡିକ୍ରୀ ବିରୋଧରେ ଦୁଇଟି ଅପିଲ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଏପରି ଅପିଲଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର ଶୁଣାଣି କରାଯାଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଏବଂ ଦ୍ଵିତୀୟ ମାମଲାରେ ଯଥାକ୍ରମେ ଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତି ଏବଂ ମକଦ୍ଦମାପତ୍ରରେ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ଅଦାଲତ ସମ୍ମୁଖରେ ଅପିଲ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସମୟରେ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ମାମଲା ଏବଂ ଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତି ଦାଖଲ ହେବାର ବହୁ ବର୍ଷ ପରେ 8.9.2004 ରେ ଏପରି ସଂଶୋଧନଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଉଭୟ ରାୟ ଓ ଡିକ୍ରୀ ବିରୋଧରେ ପ୍ରଥମ ଅପିଲଗୁଡ଼ିକୁ ମାନ୍ୟବର ପ୍ରଥମ ଅପିଲୀୟ ଅଦାଲତ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଧାରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ସହିତ, ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ:

(i) ଅପିଲକାରୀ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲର ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ବିପରୀତ ମୌଖିକ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ଏପରି ମୌଖିକ ସାକ୍ଷ୍ୟ, ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 91 ଦ୍ଵାରା ବାରଣ କରାଯାଇଛି, କାରଣ ମାମଲାଭୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ ସେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କର ସମସ୍ତ ବକେୟା ଦେୟ ପରିଶୋଧ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲରେ କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ ।

(ii) ଆବେଦନକାରୀ ଆବେଦନ କରିନାହାନ୍ତି ଯେ ସେ ବିକ୍ରି ଦଲିଲ ଅଧୀନରେ 3,000/- ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ବିଚାରର ଅଭାବ ହେତୁ ବିକ୍ରୟ ଶୂନ୍ୟ ଏବଂ ଅବୈଧ ଅଟେ ।

(iii) ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଘରଟିରେ ରହିବା ଜାରି ରଖୁଥିବା ତଥ୍ୟରୁ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ଯେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 କୁ ଏହା ଏକ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ବୋଲି ବୁଝାଇ

ଦିଆଯାଇନଥିଲା । ଏପରି ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ଉପରେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 କ୍ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନ ଏବଂ ତଥ୍ୟ ଗୋପନ କରି ନିଆଯାଇଥିଲା ।

(iv) ବିକ୍ରୟ ରାଶି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ; ତେଣୁ, ବିକ୍ରେତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା ।

15. ଏହା ଏକ ସ୍ୱୀକୃତ ତଥ୍ୟ ଯେ ମକଦ୍ଦମା ଅର୍ଜି ଏବଂ ଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତିରେ ସଂଶୋଧନ ପରେ, କୌଣସି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇନଥିଲା । ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଦ୍ୱାନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ପୁର ମେହତା କହିଥିଲେ ଯେ ଠକେଇକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଥିବା ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ନଥିରେ ଥିଲା, ତେଣୁ ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ନିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକରେ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା ।

16. ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତା ଯୁକ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଦାବିପତ୍ରର ସଂଶୋଧନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ନଥିଲା ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ମାମଲାଟି ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟ ନୀତି ଦ୍ୱାରା ଆବଦ୍ଧ ଅଟେ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ପରୀକ୍ଷା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ମନେ କରୁନାହୁଁ, କାରଣ *ପ୍ରଥମ ମାମଲା* ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ମାମଲା ଅପିଲରେ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା ଏବଂ ସାଧାରଣ ରାୟ ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକର ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଦାବିପତ୍ର ଏବଂ ଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତିରେ ସଂଶୋଧନକୁ ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ଅଦାଲତରେ ନିହିତ ବିବେଚାଧୀନ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିବାରୁ, ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏପରି ସଂଶୋଧନକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରେ ବୋଲି ଆମେ ମନେ କରୁନାହୁଁ ।

17. ଅପିଲକାରୀମାନେ *ବେଲଟି (ମୃତ) ତାଙ୍କ ଆଇନଗତ ଉତ୍ତ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବନାମ ବନାମ ପାକାରନ୍ ମାମଲାରେ* ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଯୁକ୍ତି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାମାଣିକତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରମାଣର ଭାର କ୍ରେତାଙ୍କ ଉପରେ ରହେ । ଏକ ପଞ୍ଜୀକୃତ ଦଲିଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ଏକ ଧାରଣା ରହେ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ: "

17. ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲାରେ ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ଭବ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ନିରକ୍ଷର, ପର୍ଦାନଶୀନ ମହିଳା ଏକ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ

³ (2009) 12 SCC 95

ଏହା ପ୍ରମାଣ କରିବାର ଭାର କ୍ରେତାଙ୍କ ଉପରେ ରହିବ ଯେ ଏହା (sic) ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲଟି ଏକ ପ୍ରକୃତ ଦଲିଲ ଥିଲା । ତଥାପି, ଏହା ଏକ ପଞ୍ଜୀକୃତ ଦଲିଲ । ଏହା ସହିତ ଏକ ଧାରଣା ଯୁକ୍ତ ରହେ ଯେ ଏହା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଥିଲା । ପୁନର୍ବାର, ଏକ ସମାନାନ୍ତର ତଥ୍ୟଗତ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଏହା ଆସିଛି ଯେ ଆପିଲକାରୀ ଜଣେ ନିରକ୍ଷର ମହିଳା ନଥିଲେ କିମ୍ବା ସେ କ'ଣ କରିଥିଲେ ତାହା ବୁଝିବାରେ ଅସମର୍ଥ ନଥିଲେ । "

18. ପ୍ରଥମ ଅପିଲିୟ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଲିପିବଦ୍ଧ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵୀକୃତ ପ୍ରମୁଖ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ଗୁଡ଼ିକ ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନା ମାଧ୍ୟମରେ ନିଆଯାଇଥିଲା । ଶ୍ରୀ ମେହତା ଜୋରଦାର ଭାବେ ଯୁକ୍ତି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନା ଠକେଇର ଅନ୍ୟ ଏକ ରୂପ ଏବଂ ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରତିଫଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇନଥିଲା ।

19. ଆମେ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ବିଦ୍ଵାନ ଆଇନଜୀବୀମାନଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ଶୁଣିଛୁ ଏବଂ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ପହଞ୍ଚିଛୁ ଯେ ପ୍ରଥମ ଅପିଲିୟ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ, ଯାହାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଶ୍ଚିତ କରିଛନ୍ତି, ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତିରେ ଆବେଦକ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ତାଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କୁ 12,000/- ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ଵୀକାର କରିଛନ୍ତି । ଏହା ମଧ୍ୟ ସେ ସ୍ଵୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କର ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କର ସ୍ଵାକ୍ଷର ମହାନଗର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବାହାରେ ଏବଂ ମହାନଗର ସୌଧରେ ଥିବା ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମଧ୍ୟ ନିଆଯାଇଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରାୟ 10-12 ଜଣ ଲୋକ ଥିଲେ ।

20. ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ (Ex.P/ 1)ରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା ଯେ ମାମଲାଭୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିଟି 3,000/- ଟଙ୍କାରେ ବିକ୍ରୟ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଅପିଲିୟ ଅଦାଲତ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଫେରାଇଥିଲେ ଯେ ଏପରି ବିକ୍ରୟ ପ୍ରତିଫଳର ଉଲ୍ଲେଖ ମକଦ୍ଦମାରେ କରାଯାଇନଥିଲା ଏବଂ ନଥିବେ ଏହି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଆସିଛି ଯେ କିଛି ରଣ ଥିଲା ଯାହାକୁ ଅପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପରିଶୋଧ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାର ତଥ୍ୟ ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲରେ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇନାହିଁ । ତେଣୁ, ଏହା ପ୍ରତିଫଳ ବିନା ଏକ ବିକ୍ରୟ । ଭାରତୀୟ ରୁକ୍ତି ଅଧିନିୟମ, 1872⁴ ର ଧାରା 25 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା । ଆମେ ପାଉଛୁ ଯେ ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆଇନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସଠିକ୍ ନୁହେଁ । ରୁକ୍ତି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 25 ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପ୍ରତିଫଳ ବିନା ଏକ ରୁକ୍ତି ଶୂନ୍ୟ ଅଟେ କିନ୍ତୁ ଯଦି

⁴ ସଂକ୍ଷେପରେ 'ରୁକ୍ତି ଅଧିନିୟମ'

ପରସ୍ପର ନିକଟ ସମ୍ପର୍କରେ ଥିବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ବାଭାବିକ ସ୍ନେହ ଓ ମମତାର କାରଣରୁ କୌଣସି ଦଲିଲ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୁଏ, ତେବେ ଏପରି ତୁଚ୍ଛ ଶୂନ୍ୟ ନୁହେଁ । ତୁଚ୍ଛ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 25 ନିମ୍ନରୂପ ପଢ଼ାଯାଏ:

" 25. ପ୍ରତିଫଳ ବିନା ତୁଚ୍ଛ ଅବୈଧ, ଯଦି ତାହା ଲିଖିତ ଏବଂ ପଞ୍ଜୀକୃତ ନୁହେଁ, କିମ୍ବା କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରତିପୁରଣ ଦେବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ନୁହେଁ, କିମ୍ବା ସୀମାବଦ୍ଧତା ଆଇନ ଦ୍ବାରା ବାରିତ ରଣ ପରିଶୋଧ କରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ନୁହେଁ । ପ୍ରତିଫଳ ବିନା କରାଯାଇଥିବା ତୁଚ୍ଛ ଅବୈଧ,କିନ୍ତୁ ନୁହେଁ ଯଦି -

(1) ଏହା ଲିଖିତ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଦଲିଲ ପଞ୍ଜୀକରଣ ପାଇଁ ସେହି ସମୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଛି, ଏବଂ ପରସ୍ପରଙ୍କ ସହ ନିକଟ ସମ୍ପର୍କରେ ଥିବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ବାଭାବିକ ସ୍ନେହ ଓ ମମତାର କାରଣରୁ କରାଯାଇଛି; କିମ୍ବା ଯଦି ନୁହେଁ

(2) XX XX

ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏପରି ଏକ ରାଜିନାମା ହେଉଛି ଏକ ତୁଚ୍ଛ ।

XX XX XX

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ (b). A, ସ୍ବାଭାବିକ ପ୍ରେମ ଓ ସ୍ନେହବଶତଃ, ତାଙ୍କ ପୁଅ Bଙ୍କୁ 1,000 ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଅନ୍ତି । ତେବେ A, Bଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ଲିଖିତ ଆକାରରେ ରଖି ଏହାକୁ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବା ଉଚିତ । ଏହା ଏକ ତୁଚ୍ଛ । "

21. ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକ ନିକଟ ସମ୍ପର୍କୀୟ, ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ବଡ଼ ଭାଇ ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକଙ୍କ ପିତାମାତାଙ୍କ ଦ୍ବାରା ଉପହାର ଦିଆଯାଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ନିଲାମ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ତାଙ୍କ ସାନ ଭାଇଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ବିକ୍ରୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା । ଏପରିକି ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ସାକ୍ଷୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସ୍ବାକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ ତୋଲ ପିଟି ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଲାମ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ନୋଟିସ୍ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଯଦି ବଡ଼ ଭାଇ ସାନ ଭାଇଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରି, ତାଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କୁ ରଣ ପରିଶୋଧ କରି ଏବଂ ଏକ ନାମମାତ୍ର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଏକ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନ କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଏହାକୁ ପ୍ରତିଫଳ ବିନା ବିକ୍ରୟ ବୋଲି

କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ସ୍ଵୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କ ରଣ ପରିଶୋଧ କରିବା ପାଇଁ ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା Rs. 12,000/-ର ଏକ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ତାଙ୍କ ରଣ ପରିଶୋଧ କରାଯାଇଥିବା ବିଷୟରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କର ଏକ ସ୍ଵୀକୃତି ଥିବା ପରେ, ସାଧାରଣ ସରକାରୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ନିୟମିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲଟି ସଠିକ୍‌ତାର ଏକ ଅନୁମାନ ବହନ କରେ ଯାହାକୁ କେବଳ ଏହି ମିଥ୍ୟା ଅଜ୍ଞତାର ଆଧାରରେ ବେଆଇନ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଜାଣିନଥିବା କାଗଜପତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଵାକ୍ଷର ନିଆଯାଇଥିଲା । ବେଲାଟି ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ଆପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତିକୁ ସମର୍ଥନ କରେ ।

22. ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଦାବି ହେଉଛି ଯେ, ଯେଉଁ ଦଲିଲ ଉପରେ ତାଙ୍କର ସହି ନିଆଯାଇଥିଲା, ସେହି ଦଲିଲର ପ୍ରକୃତି ବିଷୟରେ ସେ ଅଜ୍ଞ ଥିଲେ । ଏପରି ଅଜ୍ଞତା ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନ କିମ୍ବା ପ୍ରତାରଣାର ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନୁହେଁ, ଯାହା ଉପ-ନିବନ୍ଧକଙ୍କ ନିକଟରେ ସମ୍ପାଦିତ ଏବଂ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲକୁ ଅବୈଧ କରିଦେବ । ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ସ୍ଵୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ ଉପ-ନିବନ୍ଧକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଇଥିଲେ, ପୌର ଭବନ ବାହାରେ ଥରେ ଏବଂ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥରେ ଦସ୍ତଖତ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ତାହା କହିନଥିଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସିପୂର୍ବକ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲର ସମ୍ପାଦନକୁ ସ୍ଵୀକାର କରିଛନ୍ତି । ଆମେ ମନେ କରୁଛୁ ଯେ, ନିମ୍ନ ଅଦାଲତମାନଙ୍କର ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯେ ଦଲିଲଟି ପ୍ରତିଫଳ ବିନା ଥିଲା କିମ୍ବା ମକଦ୍ଦମାର ଆବେଦନପତ୍ରରେ ପ୍ରତିଫଳର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନଥିଲା କିମ୍ବା ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ରଣଦାତାମାନଙ୍କୁ ରଣ ପରିଶୋଧ କରିଥିଲେ, ଏହି କାରଣଗୁଡ଼ିକ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲକୁ ଅବୈଧ କରିବ ନାହିଁ ।

23. ଦେଖାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, 1908⁵ ର ଆଦେଶ VI ନିୟମ 2 ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିବେଦନରେ, କେବଳ ସେହି ସାମଗ୍ରିକ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆକାରରେ ବିବରଣୀ ରହିବା ଉଚିତ ଯାହା ଉପରେ ନିବେଦନ କରୁଥିବା ପକ୍ଷ ତାଙ୍କ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରତିରକ୍ଷା ପାଇଁ, ଯଥାସ୍ଥିତି, ନିର୍ଭର କରେ, କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ଵାରା ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରମାଣିତ ହେବାକୁ ଥିବା କୁହାଯାଏ ସେହି ପ୍ରମାଣ ନୁହେଁ । ଅବେଦନକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଛନ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ ବିକ୍ରୟ ପ୍ରତିଫଳ ଭାବେ 3, 000/- ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବାର ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି । ଏପରି ବିକ୍ରୟ

⁵ ସଂକ୍ଷେପରେ 'ସଂହିତା'

ଦଲିଲକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ପ୍ରମାଣ ଅବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନଥିଲା । ଆହୁରି, ସଂହିତାର ଆଦେଶ VI ନିୟମ 4 ଅନୁଯାୟୀ, ସମସ୍ତ ମାମଲାରେ ଯେଉଁଥିରେ ଆବେଦନ କରୁଥିବା ପକ୍ଷ କୌଣସି ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନ, ଠକେଇ, କିମ୍ବା ଅନୁଚିତ ପ୍ରଭାବ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ସେହି ପକ୍ଷ ଆବେଦନରେ ତାରିଖ ଏବଂ ବିବରଣୀ ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶେଷତାଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବ । ଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତି କିମ୍ବା ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ରରୁ ନିଆଯାଇଥିବା ଅଂଶ ଦର୍ଶାଏ ନାହିଁ ଯେ ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନ କିମ୍ବା ଠକେଇର କୌଣସି ମାମଲା ରହିଛି । ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣ ମଧ୍ୟ ଠକେଇ କିମ୍ବା ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନର କୌଣସି ଘଟଣାକୁ ସୂଚିତ କରେ ନାହିଁ । ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ପଷ୍ଟତାର ସହିତ ସ୍ଵୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ 12, 000/-ଟଙ୍କା ର ରଶ ଥିଲା ଯାହା ଅବେଦନକାରୀ 1 ଦ୍ଵାରା ପରିଶୋଧ କରାଯାଇଥିଲା । ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ଵୀକାର କରନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କୁ ପୌର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ଥରେ ପୌର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବାହାରେ ଏବଂ ଥରେ ପୌର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଭିତରେ ସ୍ଵାକ୍ଷର କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ ସହିତ ଯାଇଥିଲେ । ନଥିରେ ଏପରି ତଥ୍ୟ ଥିବାବେଳେ, ନିମ୍ନ ଅଦାଲତମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯେ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ଠକେଇ କିମ୍ବା ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନର ଫଳାଫଳ ଥିଲା, ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବଜାୟ ରହିପାରିବ ନାହିଁ ।

24. ଶ୍ରୀ ଧୀର ମେହତା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର *ଶ୍ରୀମତୀ ଗଙ୍ଗାବାଇ, ରାମବିଲାସ ଗିଲ୍ଡି ବନାମ ଶ୍ରୀମତୀ ଛାବୁବାଇ ପୁଖରାଜକୀ ଗାନ୍ଧୀ ଏବଂ ରୂପ କୁମାର ବନାମ ମୋହନ ଥେଦାନୀଙ୍କ* ମାମଲାରେ ପ୍ରକାଶିତ ରାୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଯୁକ୍ତି ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଦଲିଲର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଖଣ୍ଡନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ମୌଖିକ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇପାରିବେ କିନ୍ତୁ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିବା ଅପିଲକାରୀମାନେ ତାହା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଗଙ୍ଗାବାଇ ମାମଲାରେ, ବାଦୀ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ସହିତ 2,000/- ଟଙ୍କାର ରଶ ପାଇଁ ଏକ ଚୁକ୍ତି *କରିଥିଲେ* ଏବଂ ଏହା ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିଲା ଯେ ସେହି ସମୟରେ ବାଦୀ ଏକ ନାମମାତ୍ର ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ଏବଂ ଏକ ଭଡ଼ା ଟିପ୍ପଣୀ ନିଷ୍ପାଦନ କରିବେ । ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକୁ କେବେବି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା । ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ମାମଲାର ଡିକ୍ରି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲକୁ କେବେବି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ଅପିଲିୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ବିକ୍ରୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା କିନ୍ତୁ

⁶ (1982) 1 SCC 4

⁷ (2003) 6 SCC 595

ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା କାରବାର ଏକ ବନ୍ଧକ ଗଠନ କରେ । ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ ଯେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମ 1872 8 ର ଧାରା 92 ବାଦୀଙ୍କୁ କାରବାରର ପ୍ରକୃତ ସ୍ଵରୂପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାରୁ ବାରଣ କରୁନଥିଲା । ଅପିଲରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ ଯେ ଧାରା 92 ର ପ୍ରଥମ ପରଦ୍ଵାର ଏପରି କୌଣସି ତଥ୍ୟକୁ ଅନୁମତି ଦିଏ ଯାହା ଦ୍ଵାରା କୌଣସି ଦଲିଲକୁ ଅବୈଧ କରିଦେବା ଭଳି ତଥ୍ୟ, ଯଥା ଠକେଇ, ଭୟଭୀତ କରିବା, ବେଆଇନିକତା, ଯଥାବିଧି ନିଷ୍ଠାଦନର ଅଭାବ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇପାରେ, ସାକ୍ଷ୍ୟରେ ଆଶାଯାଇପାରେ । ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଅପିଲ ଖାରଜ କରିବା ସମୟରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ:

" 11. ଆମ ପାଇଁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଧାରା 92 ର ଉପଧାରା (1) ଦ୍ଵାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କେବଳ ସେତେବେଳେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ପକ୍ଷ ଲେଣଦେଣର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ଧାରଣ କରୁଥିବା ଦଲିଲ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ସେହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଆଇନ ଘୋଷଣା କରେ ଯେ ଲେଣଦେଣର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦଲିଲର ସର୍ତ୍ତାବଳୀରୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଏପରି ଦଲିଲର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ବିରୋଧ କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି ମୌଖିକ ଚୁକ୍ତି କିମ୍ବା ବିବୃତ୍ତିର ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ପକ୍ଷର ମାମଲା ଏହା ଯେ ଦଲିଲରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ଲେଣଦେଣକୁ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେବେବି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା ଏବଂ ଦଲିଲଟି ଏକ ଛଦ୍ମ ଦଲିଲ, ସେତେବେଳେ ଉପଧାରାଟି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ ସେତେବେଳେ ଉଠେ ଯେତେବେଳେ ପକ୍ଷ ଏହା ଦାବି କରେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଏକ ଲେଣଦେଣ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଦଲିଲରେ ଯାହା ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଛି ତାହାର କୌଣସି ପରିଣାମ ହେବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥିଲା । ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ, ଯାହା ଦେଖାଇପାରେ ଯେ ସମ୍ପାଦିତ ଦଲିଲଟି କେବେବି ଏକ ଚୁକ୍ତି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନଥିଲା, ବରଂ ଦଲିଲରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ନଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଚୁକ୍ତି ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା..... " (ଗୁରୁତ୍ଵ ପ୍ରଦାନ ଯାଇଛି)

25. ଉପରୋକ୍ତ ରାୟର ପଠନରୁ ଏହା ପ୍ରକାଶ ପାଏ ଯେ, ଦଲିଲଟି କେବେବି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନଥିଲା ଏବଂ ଦଲିଲଟି ଏକ ଛଳନାମୂଳକ ଦଲିଲ ବୋଲି ଦାବି କରିବା ପାଇଁ ବାଦୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉନ୍ନତ ଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ଦାବି କରେ ଯେ,

ଦଲିଲରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା କାରବାରଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଏକ କାରବାର ହୋଇଛି, ସେତେବେଳେ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ । ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୌଖିକ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।

26. ରୂପ କୁମାର^୮ ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦଖଲ ଓ ହିସାବ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଦାଏର ହୋଇଥିବା ଏକ ମାମଲାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଏର ଅପିଲର ବିଚାର କରୁଥିଲେ । ବାଦୀ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ସେ 15.5.1975 ତାରିଖରେ ଅପିଲକାରୀ-ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ସହିତ ଏକ କର୍ତ୍ତୃତ୍ଵ ପତ୍ର ତଥା ଅନୁମତିପତ୍ର ରୁକ୍ତିରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏପରି କର୍ତ୍ତୃତ୍ଵ ପତ୍ର ତଥା ଅନୁମତିପତ୍ର ରୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ 15.5.1975 ତାରିଖର ଏକ ରୁକ୍ତିରେ ସମ୍ମିଳିତ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ମତ ଥିଲା ଯେ ସେ ବାଦୀଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଜଣେ ଉଡ଼ାଟିଆ ଭାବେ ଆଇନସମ୍ମତ ଦଖଲରେ ଥିଲେ । ବିଚାରଣ ଅଦାଲତ ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ମାମଲାର ଡିକ୍ରୀ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯେ 15.5.1975 ତାରିଖର ଏକ ରୁକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ପ୍ରତିବାଦୀ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବା କାରବାର ଏହା ଏକ ଅନୁମତି ଅଟେ, କୌଣସି ଉପ-ଉଡ଼ା ନୁହେଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ଲିଜ୍ଜଦାତା ଏବଂ ଲିଜ୍ଜଦଧାରୀଙ୍କର କିମ୍ବା ଅନୁମତିଦାତା ଏବଂ ଅନୁମତିଗ୍ରାହୀଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ଖାରଜ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ ଯେ ଲିଖିତ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା ସାଧାରଣ ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ ଅନମନୀୟ ନିୟମ ଯେ ଏପରି ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକର ବିକଳ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିରୋଧ କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ଉଭୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ନୀତିର ବିଷୟ । ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 92 ରେ, ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ରୁକ୍ତିକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବାକୁ ବାରଣ କରିଛି, ଏପରି ରୁକ୍ତିକୁ ଏପରି ଲିଖିତ ଦଲିଲ ଉପସ୍ଥାପନ କରି ପ୍ରମାଣ କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣିତ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଧାରା 91 ଏକ ଦଲିଲର ପ୍ରମାଣ ପ୍ରଣାଳୀ ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଯାହା ଧାରା 92 ଦ୍ଵାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ସୀମାବଦ୍ଧତା ଅଧୀନରେ ରହେ । ଯଦି ଧାରା 91 ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ଦଲିଲଟି ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଏହାର ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ବିରୋଧ, ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଯୋଗ କିମ୍ବା ବିରୋଗ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି ମୌଖିକ ରୁକ୍ତି କିମ୍ବା ବିବୃତ୍ତିର ପ୍ରମାଣକୁ ବାଦ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ

^୮ ସଂକ୍ଷେପରେ 'ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅଧିନିୟମ'

ଧାରା 92 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ:

" 17. ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ସାଧାରଣ ଏବଂ କଠୋର ନିୟମ ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ ଲିଖିତ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକୁ, ଆଇନର ଆବଶ୍ୟକତା ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ଚୁକ୍ତି ଦ୍ଵାରା, ସତ୍ୟର ଉତ୍ଥାର ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଛି, ସେଠାରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରମାଣକୁ ଏପରି ଦଲିଲ ଗୁଡ଼ିକର ବିକଳ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିରୋଧ କରିବା ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିବାରୁ ବାଦ ଦିଆଯାଏ । ଏହା ଉଭୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ନୀତିର ବିଷୟ । ଏହା ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ବିଷୟ କାରଣ ଏପରି ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ନିଜର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଉତ୍ପତ୍ତି ଦ୍ଵାରା, ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ତୁଳନାରେ ବହୁତ ଅଧିକ ବିଶ୍ଵସନୀୟତାର ଅଧିକାରୀ । ଏହା ନୀତିର ବିଷୟ କାରଣ ଯଦି ସେହି ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ, ଯାହା ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା, ଢିଲା ଏବଂ ପାର୍ଶ୍ଵିକ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ଵାରା ଆପତ୍ତିଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରୁଥାନ୍ତା, ତେବେ ଏହାରୁ ବହୁତ ଅନର୍ଥ ଘଟିଥାନ୍ତା । (ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ଷ୍ଟାର୍କ ଦେଖନ୍ତୁ, ପୃଷ୍ଠା- 648 ।)

18. ଧାରା 92 ରେ ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଚୁକ୍ତିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରମାଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୌଖିକ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ବାରଣ କରିଛି; କିନ୍ତୁ, ଧାରା 91 ଅଧୀନରେ ଏପରି କୌଣସି ସୀମାବଦ୍ଧତା ଲାଗୁ କରାଯାଇନାହିଁ । ଧାରା 91 ଏବଂ 92 ର ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତି ଏବଂ ଧାରା 91 ରୁ ଏପରି ସୀମାବଦ୍ଧତାସୂଚକ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିଶୁଣି ବାଦ ଦିଆଯାଇଥିବାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଲେ, ଏହା ଧ୍ୟାନରେ ନେବାକୁ ହେବ ଯେ ଜଣେ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟ ଯଦି ଅନ୍ୟ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚୁକ୍ତି ଥିବା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ତେବେ ଏପରି ଚୁକ୍ତିକୁ ଏକ ଦଲିଲରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଥିଲେ କିମ୍ବା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଏପରି ଚୁକ୍ତି ଲିଖିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲେ, ସେ କେବଳ ଏପରି ଲିଖିତ ଦଲିଲ ଉପସ୍ଥାପନ କରି ଏହି ଚୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରମାଣ କରିପାରିବେ ।

XX

XX

XX

21. ବାହ୍ୟ ପ୍ରମାଣକୁ ବାଦ ଦେବାର ଆଧାରଗୁଡ଼ିକ ହେଲା: (i) ଯେତେବେଳେ ଆଇନ ଉକ୍ତ ପ୍ରମାଣ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ସେତେବେଳେ ନିମ୍ନମାନର ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା

ଆଇନକୁ ନିଷ୍ଠଳ କରିବା ସହ ସମାନ ହେବ, ଏବଂ (ii) ଯେତେବେଳେ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକ ଜାଣିଶୁଣି ନିଜମାନଙ୍କର ତୁଚ୍ଛ ଲିଖିତ ରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଭାବେ ଧରାଯାଏ ଯେ ସେମାନେ ଲିଖିତ ଦଲିଲକୁ ନିଜ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ତୃତୀୟ ବିବୃତ୍ତି ଭାବେ ଗଠନ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଥିଲେ, ଏବଂ ଏପରି ଏକ ବିବୃତ୍ତି ଯାହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତର ବିବାଦ, ଦୁର୍ଭାବନା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସଯାତକ ସ୍ମୃତିର ପହଞ୍ଚିବୁ ଦୂରେ ରଖାଯିବା ଉଚିତ ।

22. ଗଙ୍ଗାବାଇ ବନାମ ଛତୁବାଇ [(1982) 1 SCC 4: AIR 1982 SC 20] ଏବଂ ଈଶ୍ୱର ଦାସ ଜୈନ ବନାମ ସୋହନ ଲାଲ [(2000) 1 SCC 434: AIR 2000 SC 426] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଧାରା 92 (1) କୁ ସନ୍ଦର୍ଭ କରି ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଏକ ଦଲିଲର ପକ୍ଷକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଦାବି କରିବା ଅନୁମତିଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଦଲିଲଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନଥିଲା, ବରଂ ଏହା କେବଳ ଏକ ନକଲି ଦଲିଲ ଥିଲା । ବାଧା କେବଳ ସେତେବେଳେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ଦଲିଲ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ବିରୋଧ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ । ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଦଲିଲଟି କେବେବି ଏକ ତୁଚ୍ଛ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନଥିଲା, ବରଂ ଦଲିଲରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇନଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ତୁଚ୍ଛ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ମୌଖିକ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ । "(ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି)

27. ଉପରୋକ୍ତ ରାୟର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନାରୁ ଏହା ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ଯେ, କେବଳ ସେତେବେଳେ ଲିଖିତ ତୁଚ୍ଛ ମୌଖିକ ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ବାଦ ଦିଆଯାଏ, ଯେତେବେଳେ ଦଲିଲଟି ଏକ ନକଲି କାରବାର ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ ।

28. ଏହା ବିବାଦାତୀତ ଯେ ଏକ ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅର୍ଥାତ୍ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଦଲିଲର ରୂପରେ ଲିଖିତ କରାଯିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା ଏକ ଦଲିଲ । ତେଣୁ, ଏହାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ବିରୋଧ କରିବା, ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା, ଯୋଗ କରିବା କିମ୍ବା ବିଯୋଗ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି ମୌଖିକ ତୁଚ୍ଛ କିମ୍ବା ବିବୃତ୍ତିର ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ନାହିଁ । ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 92ର ପ୍ରାବଧାନ (1), ଯାହା ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା, ତାହା ଏପରି କୌଣସି ତଥ୍ୟର ପ୍ରମାଣ ଅଟେ ଯାହା କୌଣସି ଦଲିଲକୁ ଅବୈଧ କରିଦେବ, ଯଥା

ପ୍ରଚାରଣା, ଭୟଭୀତ କରିବା, ବେଆଇନିକତା, ଯଥାବିଧି ସମ୍ପାଦନର ଅଭାବ, କୌଣସି ବୁଦ୍ଧିକାରୀ ପକ୍ଷର କ୍ଷମତାର ଅଭାବ, ପ୍ରତିଫଳର ଅଭାବ କିମ୍ବା ବିଫଳତା, କିମ୍ବା ତଥ୍ୟ କିମ୍ବା ଆଇନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଭୁଲ । ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା ୨୨ ନିମ୍ନରୂପ ପ୍ରଦତ୍ତ:

" ୨୨. ପ୍ରମାଣ କିମ୍ବା ମୌଖିକ ବୁଦ୍ଧିର ବର୍ତ୍ତନ-ଯେତେବେଳେ ଏପରି କୌଣସି ବୁଦ୍ଧି, ଅନୁଦାନ କିମ୍ବା ସମ୍ପର୍କର ଅନ୍ୟ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ, କିମ୍ବା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଦଲିଲର ରୂପରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟ, ଶେଷ ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲେ, ଏପରି କୌଣସି ଦଲିଲର ପକ୍ଷଗଣ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ହିତସମ୍ପର୍କୀୟ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ତାହାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ବିରୋଧ କରିବା, ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା, ତାହାରେ ଯୋଗ କରିବା, କିମ୍ବା ତାହାରୁ କିଛି ବିଯୋଗ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, କୌଣସି ମୌଖିକ ବୁଦ୍ଧି କିମ୍ବା ବକ୍ତବ୍ୟର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ନାହିଁ:

ପରବ୍ରୁକ୍ତ (1) / ଯେକୌଣସି ଏପରି ତଥ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ କରାଯାଇପାରେ ଯାହା କୌଣସି ଦଲିଲକୁ ଅବୈଧ କରିଦେବ, କିମ୍ବା ଯାହା ଆଧାରରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଦଲିଲ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଡିକ୍ଟ୍ରୀ କିମ୍ବା ଆଦେଶ ପାଇବାକୁ ଅଧିକାରୀ ହେବେ; ଯଥା ଠକେଇ, ଭୟଭୀତ କରିବା, ବେଆଇନିକତା, ଯଥାବିଧି ସମ୍ପାଦନର ଅଭାବ, କୌଣସି ବୁଦ୍ଧିକାରୀ ପକ୍ଷରେ କ୍ଷମତାର ଅଭାବ, ପ୍ରତିଫଳର ଅଭାବ କିମ୍ବା ବିଫଳତା, କିମ୍ବା ତଥ୍ୟ କିମ୍ବା ଆଇନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଭୁଲ । "

29. ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲର ନିଷ୍ପାଦନରେ ଠକେଇ ହୋଇଥିବା ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ସ୍ଵାଧୀନ ଥିଲେ । ତଥାପି, ବାସ୍ତବରେ, ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ନିଜ ମାମଲାରେ କିମ୍ବା ଆପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମାମଲାର ଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତିରେ କୌଣସି ଠକେଇର ଅଭିଯୋଗ କରିନାହାନ୍ତି । ଦଲିଲର ପ୍ରକୃତି ବିଷୟରେ ଜାଣିନଥିବାର ଅଭିନୟ କରିବାକୁ ଠକେଇର ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କୌଣସି ଠକେଇର ଅଭିଯୋଗ କିମ୍ବା ପ୍ରମାଣ ନଥିବାରୁ, ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ସେହି ଲିଖିତ ଦଲିଲରେ ଆବଦ୍ଧ ହେବେ, ଯାହା ଉପରେ ସେ ନିଜର ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସ୍ଵାକ୍ଷର ସ୍ଵୀକାର କରିଥିଲେ । ଏପରି କୌଣସି ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ ଯାହା ଠକେଇ, ଭୟଭୀତ କରିବା, ବେଆଇନିକତା କିମ୍ବା ପ୍ରତିଫଳର ଅଭାବ ପ୍ରମାଣ କରିପାରିବ, ଯାହା ଫଳରେ ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କୁ 14.9.1970 ତାରିଖର ବିକ୍ରୟ ଦଲିଲକୁ ବିବାଦ କରିବା ପାଇଁ ମୌଖିକ ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ । ତେଣୁ, ଶ୍ରୀ ମେହତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଉଲ୍ଲେଖିତ ରାୟଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କ

ଯୁକ୍ତିକୁ ସମର୍ଥନ କରିବାରେ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରୁନାହିଁ । ଏହିପରି, ପ୍ରଥମ ଅପିଲୀୟ ଅଦାଲତ ଦ୍ଵାରା ଲିପିବଦ୍ଧ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ଵାରା ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଆଇନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଡୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ତେଣୁ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇଛି ।

30. ତଦନୁସାରେ, ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ଵାରା ବିଶେଷ ଦେୱାନୀ ମକଦ୍ଦମା ସଂଖ୍ୟା 55/77 ରେ ପାରିତ ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରି ପୁନଃପାଠିତ କରାଯାଇଛି । ବିଶେଷ ଦେୱାନୀ ମକଦ୍ଦମା ସଂଖ୍ୟା 71/80/1 କୁ ଖାରଜ କରାଗଲା । ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ଖାଲି କରିବାକୁ ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଖାଲି ଭୌତିକ ଦଖଲ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାକୁ ଦୁଇ ମାସର ସମୟ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଦିବ୍ୟା ପାଣ୍ଡେ

ଅବେଦନକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ଵୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ମଦନ ମୋହନ ଭୂୟାଁ

ଅନୁବାଦକ

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।